

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента
ТИПОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПОМИЛОК
(на матеріалі польської та української мови)

підготовки МАГІСТРА

Луцьк – 2025

Силабус вибіркового освітнього компонента «Типологія перекладацьких помилок (на матеріалі польської та української мови)» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня денної та заочної форми здобуття освіти.

Розробник: Цьолик Н. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми

проф. Сухарєва С. В.

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри полоністики і перекладу протокол № 1 від 29 серпня 2025 року

Завідувач кафедри:

проф. Сухарєва С. В.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
<i>Денна форма здобуття освіти</i>	для здобувачів освіти другого (магістерського) рівня всіх спеціальностей	Вибірковий
Кількість годин /кредитів <i>120 / 4</i>		Рік підготовки 1
ІНДЗ: <i>немає</i>		Семестр 1
		Лекції - 10
		Практичні 14 год.
		Лабораторні -
Самостійна робота - 88 год.		
Консультації 8 год.		
Польська та українська мова викладання	Форма контролю: залік	

II. Інформація про викладача

Цьолик Наталія Миколаївна
Кандидат філологічних наук
Доцент кафедри полоністики і перекладу
+380507191360, tsolyk.natalija@vnu.edu.ua
Дні занять <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Типологія перекладацьких помилок (на матеріалі українсько-польських та польсько-українських перекладів)» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти другого (магістерського) рівня денної та заочної форми здобуття освіти.

Предметом ОК є аналіз типових помилок у процесі українсько-польського перекладу, притаманних носіям однієї зі слов'янських мов, та формування практичних навичок перекладу.

Знання, навички й уміння, які отримує ЗО у ході засвоєння ОК «Типологія перекладацьких помилок» дадуть можливість працювати перекладачем та виконувати польсько-український/ українсько-польський переклад різних видів, а також редагувати тексти перекладів, виконані іншими перекладачами.

2. Мета і завдання освітнього компонента. Метою ОК «Типологія перекладацьких помилок» є ознайомлення з типологією перекладацьких помилок, яких припускаються філологи під час виконання різних видів перекладу, та практичне освоєння теоретичного матеріалу задля уникнення перекладацьких помилок.

Основними завданнями вивчення ОК є формування у студентів теоретичних знань та практичних вмінь здійснювати українсько-польський та польсько-український переклад текстів різних стилів.

3. Soft skills

- Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в процесі професійної діяльності або навчання.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність спілкуватися і співпрацювати у колективі.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Вміння володіти емоціями та почуттями у комунікативних ситуаціях.
- Вміння критично мислити і оцінювати ситуацію.
- Розвиток емпатії, відкритості та толерантності щодо суспільних та міжнаціональних груп та особистостей.

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Теоретичні засади дослідження перекладацьких трансформацій.						
Тема 1: Підходи до визначення перекладу і одиниці перекладу.						
Поняття тексту, білінгвізму та фонових знань.	3		1	2		ДС/ ТР/ 2
Роль та місце перекладу в розвитку людської цивілізації. Провідні перекладознавці та школи.	2			2		РМГ/ ІРС
Роль словників у перекладацькій діяльності.	5		1	4		ДС/ ІРС/ Т/2
Тема 2. Технічні прийоми перекладу.						
Порівняльна стилістика як теоретична база перекладознавства.	2			2		ІРС
Прийоми прямого перекладу (запозичення, калька, дослівний)	5	1		4		РМГ/ ІРС/1

переклад).						
Прийоми непрямого перекладу (транспозиція – заміна частини мови, модуляція – зміна точки зору, еквіваленція – заміна прислів'їв іншим чином, адаптація – заміна ситуації, що описується).	6	1		4	1	РМГ/ ІРС/ 1
Тема 3. Перекладацька діяльність, етика перекладача. Сучасні технології в перекладі.						
Психолінгвістичні характеристики особи перекладача.	6		1	4	1	РМГ/ ДС/ ТР/2
Релятивність процесу перекладу та фахова компетенція перекладача.	5	1		4		ІРС/1
Система автоматизованого перекладу. Принципи роботи системи.	7	1		6		ІРС/ Т/3
Використання хмарних інформаційних систем у перекладі.	7		1	6		ТР/ РМГ/ Т/2
Контрольна робота № 1						20
Разом за змістовим модулем 1	48	4	4	38	2	14
Змістовий модуль 2.						
Класифікація перекладацьких помилок.						
Тема 4. Помилки, спричинені інтерферентним впливом слов'янських мов						
Механічний підбір міжмовних відповідників.	5		1	4		ДС/ ТР/3
Кальки зі слов'янських мов.	6	1		4	1	ІРС/ Т/2
Тема 5. Помилки, що викликані незрозумінням мікро- та макроконтексту в ході перекладу полісемічних слів						
Переклад окремих лексичних одиниць і екстралінгвального контексту.	7	1		6		РМГ/ ДС/1
Тема 6. Помилки, спричинені тим, що під час перекладу надається перевага предметно-логічному еквіваленту без урахування його конотації.						
Семантичний обсяг значення лексеми.	5		1	4		РМГ/Д С/2
Домінанта синонімічного ряду.	6		1	4	1	ДС/ Т/ 2

Тема 7. Помилки перекладу, які пов'язані з невмінням застосовувати прийоми лексичних трансформацій.						
Формальні еквіваленти лексем.	4	1		2	1	ДС
Можливості контекстуальної сполучуваності.	3		1	2		ДС/ Т/2
Тема 8. Помилки, викликані неправильним перекладом національно маркованої лексики й етнофразеології.						
Слова-реалії та їх переклад. Переклад інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів.	6	1	1	4		ДС
Механічне перенесення ідіоматичної конструкції.	3		1	2		ІРС/ ДС/2
Тема 9. Помилки, викликані недостатнім словниковим запасом питомих української лексики.						
Зловживання запозиченнями.	3		1	2		ІРС/ ДС/2
Національний і регіональний варіанти мови.	4		1	2	1	ДС/ Т/2
Контрольна робота №2						20
Разом за змістовим модулем 2	52	4	8	36	4	18
Змістовий модуль 3.						
Критерії оцінювання перекладу.						
Тема 10. Якість перекладу як головний критерій оцінювання перекладу.						
Проблеми еквівалентності і адекватності.	5		1	4		ІРС/ ДС/2
Розробка системи оцінювання якості перекладу.	6	1		4	1	РМГ/ ДС/3
Типологія перевірки якості перекладів.	9	1	1	6	1	ДС/ Т/3
Контрольна робота № 3						20
Разом за змістовим модулем 3	20	2	2	14	2	8
Всього годин / балів	120	10	14	88	8	100

**Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.*

IV. Завдання для самостійного виконання

Самостійна робота ЗО включає: підготовку до практичних занять, підготовку теоретичних питань з ОК, виконання усних і письмових завдань, опрацювання основного й додаткового лексичного та граматичного матеріалу; систематизацію вивченого матеріалу для написання контрольних робіт, перекладів, підсумкових тестів, аудіювання і виконання завдань до прослуханих текстів. Усі завдання належить подати на перевірку у визначений НПП час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт. При виконанні завдань рекомендуємо користуватися науковими працями, поданими у списку літератури, книжковими фондами кафедри полоністики і перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки та іншими достовірними джерелами.

1. Відтворення тексту за попередніми нотатками (з сучасного польського періодичного видання на вибір).
2. Опрацювання статті Ольги Гнатюк (Польський інститут) «Про значення польського перекладу „Від Малоросії до України”». Джерело: інтернет-журнал «Україна – Польща».
3. Рецензія на публікацію Віталія Радчука «Забобон неперекладності, або Чи під силу мові Тараса переклад цитат?» Джерело: часопис «Віче».
4. Компресія тексту з періодики (на вибір).
5. Переказ статті Олександра Чередниченка «Перекладацький доробок Григорія Кочура». Джерело: часопис «Всесвіт».
6. Доповідь на тему: «Екстралінгвістичні особливості перекладу художнього тексту».
7. Написання реферату іноземною мовою на основі публікацій «Художній переклад сьогодні – без В. Коптілова» (Джерело: Літфорум, автор – Ірена) і «Непоправна втрата» (Джерело: «Каменярь», автор: Роксолана Зорівчак).
8. Порівняння польських і українських повідомлень і оголошень. Складення тематичного словничка і оголошення у польську газету.
9. Порівняння польських і українських інструкцій. Складення тематичного словничка.
10. Порівняння польських і українських рекламних текстів. Складення тексту до польського рекламного агентства.
11. Порівняння польських і українських варіантів афіш, назв книг.
12. Робота з демоверсією програми Wordfast.pro.
13. Переклад програм та публікацій RMF FM24.

V. Політика оцінювання

Освітній процес та контроль його результатів здійснюється згідно з [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#).

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять – обов’язковий компонент оцінювання. За об’єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн форматі за погодженням із викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання принципів академічної доброчесності передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; обов’язкове посилання на джерела інформації

у разі використання чужих ідей, розробок, тверджень чи даних; надання правдивої інформації про результати власної наукової чи творчої діяльності, застосовані методики досліджень та використані джерела. Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності регулюється [Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Пропущені практичні заняття можуть бути відпрацьовані в онлайн-форматі або в письмовій формі. Перекладання модулів здійснюється лише за наявності поважних причин. ЗО допускається до перекладання іспиту або заліку за умови скликання екзаменаційної комісії.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. У процесі оцінювання визнаються результати навчання, отримані у формальній, неформальній та інформальній освіті (професійні курси, тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають ВОК як у цілому, так і його окремим модулям та темам, передбаченим цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані у [Положенні про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#).

Зараховуються бали/кредити, які здобувач освіти отримав у процесі реалізації академічної мобільності, згідно з [Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. На основі пункту 4.5. [Положення про поточне та підсумкове оцінювання](#) за рішенням кафедри полоністики і перекладу здобувачам освіти, які під час вивчення освітнього компонента «Польський медіаконтент: методика створення та аналізу» брали участь й досягли значних результатів у конференціях, олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, підготовці наукових публікацій з медіаконтенту, польської мови та культури, можуть присуджуватися додаткові (бонусні) 5 балів, які зараховуються як результати поточного контролю. При цьому загальна кількість балів за поточну роботу не може перевищувати 100 балів. Здобувач освіти лише раз може скористатися з того чи іншого документа (сертифікат учасника, грамота, копія публікації тощо), який підтверджує право на отримання бонусних балів.

Бонусні бали можна отримати за:

- 1) Публікація з перекладознавства у фахових вітчизняних чи зарубіжних виданнях або у виданнях, що зареєстровані у міжнародних наукометричних базах даних (окрім Google Академії) (3 бали за 1 одиницю);
- 2) Публікація з перекладознавства у нефахових виданнях (1 бал за 1 одиницю);
- 3) Призове місце у всеукраїнських чи міжнародних наукових конкурсах, олімпіадах з польської мови, перекладознавства, польської літератури (2 бали за 1 одиницю);
- 4) Призове місце у місцевих чи регіональних конкурсах, олімпіадах з польської мови, перекладознавства, польської літератури (1 бал за 1 одиницю).
- 5) Виступ на всеукраїнській чи міжнародній конференції (семінарі), присвяченій перекладознавству (1 бал за 1 одиницю).

VI. Підсумковий контроль

Формою контролю є *залік*.

Відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу на першому \(бакалаврському\) та другому \(магістерському\) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»](#) та [«Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#) оцінювання знань здобувачів освіти здійснюємо під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом. Завдання із цих видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів.

Семестровий залік виставляється викладачем за умови виконання здобувачем освіти всіх завдань, передбачених силабусом освітнього компонента. Мінімальна кількість балів, необхідна для отримання позитивної оцінки, становить 60. Здобувач освіти має право під час консультацій із викладачем відпрацювати теми, пропущені протягом семестру з поважних причин, із можливістю підвищення результату на кількість балів, передбачених за відповідні теми.

У разі, якщо за результатами поточного контролю здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік у період ліквідації академічної заборгованості. При цьому результати поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів, яку можна отримати під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Повторне складання заліку у разі отримання незадовільної оцінки дозволяється не більше двох разів: уперше – викладачеві, вдруге – екзаменаційній комісії, створеній деканом факультету.

Здобувач освіти, який не погоджується з результатами підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися з апеляційною заявою на ім'я проректора з навчальної роботи та рекрутації.

Оцінка за освоєння ОК виставляється згідно шкали оцінювання.

Таблиця 3

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Методичне забезпечення

1. Цьолик Н.М. Jak pisać pisma użytkowe i publicystyczne. Методичні рекомендації з польської мови (Частина I). Навчально-методичне видання. Луцьк: Друк П «Зоря плюс», 2013. 52 с

2. Цьолик Н.М. Jak pisać pisma użytkowe i publicystyczne. Методичні рекомендації з польської мови (Частина II). Навчально-методичне видання. Луцьк: Друк П «Зоря плюс», 2013. 58 с.

3. Цьолик Н.М. Збірник текстів та тестових завдань для індивідуальної роботи (польська мова). Навчально-методичне видання. Луцьк: Друк П «Зоря плюс», 2013. 60 с.

Література

1. Власова Т. І. Прийоми та засоби перекладу художньої літератури. Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2010. 104с

2. Галій Л. Типові помилки систем машинного перекладу. Фаховий та художній переклад: Теорія, Методологія, Практика: зб. наук. пр. [за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка]. Київ : Agrar Media Group, 2017. С. 99-103.

3. Кучер З. І., Орлова М.О., Редчиць Т.В. Практика перекладу. Вінниця : Нова книга, 2013. 504 с.

4. Пилипчук М. Л. Перекладацькі макростратегії відтворення національно культурного компоненту в аудіовізуальному перекладі. Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: зб. наук. праць. К.: Аграр Медіа Груп, 2017. С. 300-304.

5. Плетенецька Ю. Переклад банківської термінології засобами інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів. Фаховий та художній переклад: теорія методологія практика: зб. наук. праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. К.: Аграр Медіа Груп, 2017. С. 316–321.

6. Сітко А.В., Струк І.В. Адекватність та еквівалентність у перекладі мовних особливостей. Sciences of Europe. Прага (Чехія), 2016. Вип. 10 (10). С. 122-126.

7. Цьолик Н. Українські переклади «На високій полонині» Станіслава Вінченза. Київські полоністичні студії. Том XXXV. Київ, 2019. С. 397-401.

8. Цьолик Н. М. Особливості перекладу назв кінофільмів на польську мову. Актуальні проблеми міжкультурної комунікації: зб. матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції, 06 квітня 2022 року, Луцький національний технічний університет. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2022. С. 151-153.

9. Черноватий Л.М. Основи розробки системи вправ для навчання професійно спрямованого письмового перекладу. 2011. № 6-7 (16-17). С. 320– 329.

10. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих навч. закладів освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця: Нова книга, 2013. 368 с.

11. Presner, R., Tsolyk, N., Vanivska, O., Bakhov, I., Povoroznyuk, R., & Sukharieva, S. (2021). Cognitive and Semiotic Model of Translation. Postmodern Openings, 12(3Sup1), 125-142.

Інтернет-ресурси

1. Гудзь Н.О. Інтернет-дискурс: структурна специфіка та конститутивні ознаки [Електронний ресурс] Режим доступу : https://dokupdf.com/download/-2013-10-35-35-pp-5a03254ed64ab2b9bdf01516_pdf

2. Єфименко В. А. Класифікація перекладацьких помилок та її використання для оцінки якості перекладів [Електронний ресурс] Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Mikks/2011_33/169_173.pdf

3. Коломієць Н. В. Лінгвістичні особливості організації гіпертексту інтернет-новин (на матеріалі англійської мови) [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://disser.com.ua/content/31813.html#download>

4. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://sum.in.ua/>
5. <https://www.rm24.pl>
6. <https://www.wp.pl>
7. www.wlaczpolske.pl/
8. <https://jzyk-polski.pl/>
9. <https://wolnelektury.pl>
10. <https://sjp.pwn.pl/poradnia/>
11. <https://ukrpolnauka.wordpress.com>
12. <http://bo0k.net/index.php?p=achapter&bid=9909&chapter=1>
13. <https://monitorwolynski.com/pl>